

T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı
Orman Genel Müdürlüğü

PROJE YÖNETİM BİRİMİNE DESTEK
VE ÇIĞDAN KORUNMA, S-1A

ÜÇ AYLIK RAPOR
(17 Haziran 2013 - 17 Eylül 2013)

Eylül 2013-Ankara

agrin

İÇİNDEKİLER

1. Giriş	3
2. Yönetici Özeti	4
3. Dönem İçerisinde Yürütülen Faaliyetler	6
3.1. PROJE SÜPERVİZÖRÜ TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN FAALİYETLER	6
3.2. ÇİĞ UZMANLARI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR	11
4. Sonraki Dönemde Gerçekleştirilmesi Planlanan Faaliyetler	13

1. Giriş

Çoruh Nehri Havzası, Kuzeydoğu Anadolu platosunda bulunmakta ve yaklaşık 2 milyon hektar alanı kapsamaktadır. Havza alanının yaklaşık % 22'si (444.000 ha) ormanla kaplıdır. Havzadaki nüfus yaklaşık 432.000 olup bunun %62'si (286.000) kırsal kesimdeki 832 adet köyde ikamet etmektedir. Bu köylerin 515 adedi "orman köyü" dür.

Çoruh Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesi entegre bir proje olup, Artvin, Bayburt ve Erzurum illerini kapsamaktadır. Proje, Bayburt'ta iki, Erzurum'da yedi ve Artvin'de dört olmak üzere seçilen toplam 13 Mikro-havzada, doğal kaynakların korunması, rehabilitasyonu ve sürdürülebilir yönetimi ile köylülerin geçiminin iyileştirilmesini kapsamaktadır. Daha net bir ifade ile proje üç ana bileşenden oluşmaktadır: "Doğal kaynakların rehabilitasyonu, korunması ve sürdürülebilir kullanımı", "Köylülerin yaşam şartlarının iyileştirilmesi" ve "kapasite geliştirme".

Çoruh Nehri Havzası'nda, özellikle orman azalması ve toprak erozyonu biçiminde şiddetli doğal kaynak bozulması vardır. Bununla beraber, bölgedeki istihdam olanakları sınırlı, tarım ve hayvancılığın verim gücü düşüktür. Proje sahasında hızlı dışarı göç, kişi başına düşük GSMH, cinsiyet ayrılığı, kısıtlı gelir kaynakları ve benzeri sosyoekonomik şartlar bulunmaktadır.

Ayrıca;

- Havzadaki şiddetli erozyon sebebiyle, tamamlanmış, inşaatı devam eden ve planlanan baraj rezervuarlarının kısa sürede dolma ve ekonomik ömürlerinin azalması riski güçlü bir şekilde vardır.
- Havza, zorlu topografyası ve iklimi nedeniyle Türkiye'deki en fakir ve en zarar görmüş bölgelerden biridir.
- Çığ ve sel gibi doğal felaketlerin en çok yaşandığı bölgelerden bir tanesidir.
- Ulusal ormancılık politikasına göre doğal kaynakların orman köylüleri tarafından sürdürülebilir olmayan biçimde kullanımı azaltılmalıdır.
- Doğal kaynakların bozulması ve fakirlik arasında bir kısır döngü bulunmaktadır. Doğal kaynakların bozulması köylülerin gelirlerini düşürmekte ve halkın fakirliğini artırmaktadır. İnsanlar da doğal kaynaklara daha bağımlı hale gelmekte ve bu yüzden doğal kaynaklar daha da bozulmaktadır. Bu kısır döngünün kırılması gerekmektedir.
- Türkiye'nin en yüksek politika ve planlama aracı olan 9. Kalkınma Planı (2007-2013), "Ekonomik ve Sosyal Kalkınma" ekseninde gelecek nesiller için çevreyi korumanın önemini vurgulamakta ve "Bölgesel Kalkınmanın Sağlanması" ekseninde bölgeler arası farklılığın azaltılmasını amaçlamaktadır.

Bu kapsamda proje 2012 - 2019 yılları arasında uygulanacaktır. Proje bütçesi toplam 6,15 milyar Japon Yeni olup bunun 4 225 milyonu dış (JICA) katkıdır.

Proje Orman Genel Müdürlüğü'nün (Orman ve Su İşleri Bakanlığı) koordinatörlüğünde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü ve İl Özel İdareleri tarafından uygulanacaktır. Diğer taraftan Proje uygulamalarına yerel halkın ve STK'ların aktif katılımı teşvik edilecek ve desteklenecektir.

2. Yönetici Özeti

Çoruh Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesi kapsamında, 17 Haziran-17 Eylül 2013 dönemini içeren raporda belirtilen faaliyetlerin özeti aşağıda verilmektedir:

- Proje Uygulama Komitesi'nin 5. Toplantısı 30 Temmuz 2013 tarihinde gerçekleştirilmiş, bir sonraki toplantının Kasım ayı başında OGM Odun Dışı Ürün ve Hizmetler Dairesi Başkanlığı'nın ev sahipliğinde yapılmasına, toplantı tarihi ve yerinin daha sonra belirlenmesine karar verilmiştir.

- Mikrohavza Planlama Çalışmaları:

2012 yılında planlama çalışmaları başlatılan dört mikrohavzada (Yusufeli, Oltu, İspir, Masat) arazi ve büro çalışmaları sonuçlandırılarak, nihai planlar İdare'ye sunulma aşamasına getirilmiştir. Baskı formatları ve basım miktarları belirlenen planların en kısa sürede İdareye teslim edilmesi beklenmektedir. Söz konusu mikrohavzalarda 2013 yılında yapılacak faaliyetler ve proje detayları, ilgili kurumlara iletilmiş olup, arazi faaliyetleri başlatılmıştır. İhale süreçleri tamamlanan mikrohavzalarda özellikle toprak muhafaza tesis çalışmaları başlatılmış olup, ihalesiz olarak köy tüzel kişiliklerine veya orman kooperatiflerine verilen işler de sürdürülmektedir. Mikro havza planlama ile ilgili veri tabanı oluşturulmuş ve tüm planlama verileri veri tabanına girilmiştir. Ancak veri tabanının daha esnek ve sürdürülebilir olması için ilave geliştirme süreci devam etmektedir. Dört mikro havzanın final planlarıyla ilgili tüm bilgi, harita ve dokümanların veri tabanında yer almasından sonra, ihtiyaç duyulan son şekli veri tabanına yüklenecektir.

2013 yılında planları yapılacak olan Erzurum/Uzundere ve Olur, Artvin/Bıçakçılar, Veliköy ve Camili ve Bayburt/Taht mikrohavzaları için arazi çalışmaları, 17 Haziran 2013 tarihinde başlatılmıştır. Bugüne kadar, Uzundere, Bıçakçılar, Veliköy ve Camili mikrohavzalarının SOR-SAP-ÇÖZ çalışmaları tamamlanmıştır. Taht mikrohavzasının SOR-SAP-ÇÖZ çalışması ise 9 Eylül 2013 tarihinde başlatılmış olup, 20 Eylül 2013'te tamamlanmıştır.

- İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları:

İzleme ve Değerlendirme Firması ve Danışmanlarından kaynaklanan sıkıntılar nedeniyle, izleme ve değerlendirme sistemi oluşturulması çalışmaları gecikmeyle başlatılmıştır. Danışman Firma'nın mevcut danışmanlarının değiştirilerek yerlerine yeni danışmanların alınmasından sonra süreç hızlandırılmış ve çalışmalar başlatılmıştır. Mikrohavza planlama çalışmaları tamamlanan 4 mikrohavzada (Yusufeli, Oltu, İspir, Masat) örnekleme yoluyla seçilen köylerde, mevcut sosyo-ekonomik durum tespiti ile vejetasyon ve toprak erozyonu mevcut durum tespiti için arazi çalışmaları tamamlanmıştır. Yine bu dört mikrohavzadaki deneme alanlarında, toprak, bitki örtüsü, karbon ve erozyon örnekleme de tamamlanmıştır. 2013 yılında planlama çalışmaları başlatılan Uzundere ve Bıçakçılar mikrohavzalarındaki proje köylerinde, sosyo-ekonomik durum tespiti çalışması da tamamlanmıştır. Ayrıca, Bıçakçılar ve Uzundere mikrohavzalarındaki deneme alanlarında, toprak, bitki örtüsü, karbon ve erozyon örnekleme çalışmaları tamamlanmak üzeredir. Veliköy, Taht ve Olur mikrohavzalarında, sosyo-ekonomik durum tespiti ve deneme alanlarında, toprak, bitki örtüsü, karbon ve erozyon örnekleme, bu mikrohavzalarda proje köylerinin ve yapılacak işlerin belirlenmesinden sonra sürdürülecektir. Ayrıca, planlama çalışmaları tamamlanan bahse konu 4 mikrohavzada, mevcut durumun fotoğraf ve video kaydı ile görsel olarak ortaya konması için arazi çalışmaları tamamlanmıştır.

- Eğitim Çalışmaları:

a) Kafkas Arısı ve Balı Eğitim ve Çalıştay:

Artvin-Camili mikrohavzasında, 16-18 Ağustos 2013 tarihleri arasında, Kafkas Arısı ve Balı Eğitim ve Çalıştay, ilgili uzmanların tebliğ sunumları, grup çalışmaları ve arazi gezisiyle organize

edilmiştir. Çalıştay tebliğleri ve tartışmalar, kitapçık haline getirilerek tüm ilgili kurum ve birimlere dağıtılacaktır.

b) İkinci Katılımcı Entegre Havza Yönetimi Eğitim ve Çalıştayı:

İkinci Katılımcı Entegre Havza Yönetimi Eğitim ve Çalıştayı'nın hazırlık çalışmaları başlatılmıştır. 2-6 Aralık 2013 tarihleri arasında Antalya'da yapılması planlanan Çalıştay'ın taslak programı hazırlanmıştır. Çalıştay organizasyonu ile ilgili ihale süreci devam etmektedir.

- Yayın - Dokümantasyon:

25-29 Kasım 2012 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen Katılımcı Entegre Havza Yönetimi Eğitim ve Çalıştayı'nın tebliğleri ve tartışma, soru-cevap ve değerlendirme bölümlerini içeren Çalıştay kitapçığı bastırılarak ilgili kurum, birim ve katılımcılara gönderilmiştir.

- Çığ Kontrol Faaliyetleri:

Çığ kontrol faaliyetleri kapsamında seçilen 3 pilot alanda (Erzurum-Tortum-Peynirli, İspir-Başyurt, Artvin-Yusufeli-Yaylalar) yapılacak çığ önleme yapılarının yerleri ve yapı tipleri belirlenmiştir.

Çığ önlem yapılarının tesis edileceği 3 pilot alanda, jeoteknik etüd çalışmaları ve harita yaptırılması için ihale süreçleri tamamlanmış, sözleşmeler imzalanmış, yer teslimi yapılmış ve neticede halihazır haritalar ve jeoteknik etüt raporu elde edilmiştir. Bundan sonraki süreçte 3 pilot alanda yapılacak çığ önlem yapılarının projelendirilmesi için ihale süreci başlatılacaktır.

3. Dönem İçerisinde Yürütülen Faaliyetler

3.1. PROJE SÜPERVİZÖRÜ TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN FAALİYETLER

Gerçekleştirilen Toplantılar:

a) 30 Temmuz 2013 tarihinde, Proje Uygulama Komitesinin 5. Toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantıda görüşülen konular ve alınan kararlar aşağıda verilmektedir;

Çoruh Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesi, Proje Uygulama Komitesi (PUK) 5. Toplantısı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nda, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün ev sahipliğinde yapılmıştır. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdür Yardımcısı Sn.Sabri Kiriş'in açış konuşmasından sonra, Proje Koordinatörü ve Orman Genel Müdür Yardımcısı Sn.Yunus Şeker başkanlığında, gündem çerçevesinde toplantı sürdürülmüştür.

Gündemin 2.maddesinde, bir önceki Komite Toplantısında alınan kararlar gözden geçirilmiştir. Proje Süpervizörü, bir önceki toplantıda alınan kararları tek tek okumuş ve kararların yerine getirilip getirilmediği hakkında açıklamalarda bulunmuştur. İhale ve harcama esasları kitapçığının Orman Genel Müdürlüğüne hazırlanıp bastırılarak Bölge Müdürlükleri ve ilgili Daire Başkanlıklarına dağıtımının yapıldığından bahsederek proje uygulayıcısı diğer kurumların da isterlerse benzer bir çalışmayı yaptırabileceklerini dile getirmiştir. Ayrıca, uydu görüntüleri, mikro havza planları, izleme sistemi, pazar araştırması ve fizibilite çalışması, sulama alt yapısının geliştirilmesi, kontrol teşkilatları kurulması, Çalıştay ve Yönlendirme Komitesi Toplantısıyla ilgili diğer kararları da açıklayarak, bir önceki toplantıda alınan tüm kararların yerine getirildiğini belirtmiştir.

Gündemin 3.maddesinde, izleme ve değerlendirme faaliyetleriyle (bugüne kadar gerçekleştirilen faaliyetler, sosyo-ekonomik surveyler, toprak erozyonu ve vejetasyon iyileştirme, deneme alanları, istasyonlar, veri tabanı oluşturulması ve bundan sonra gerçekleştirilecek faaliyetler, çalışma takvimi vb.) ilgili olarak Piramit Firması danışmanları sunumlarını gerçekleştirmişlerdir. Sunumlar sonrasında Proje Müdürü Sn.Mahmut Temiz tarafından "oluşturulacak izleme sistemiyle ilgili olarak, performans kriterlerinin firma tarafından belirlenerek en kısa sürede İdare'nin onayına sunması gerektiği" belirtilmiştir. Proje Müdürü ayrıca, "erozyon risk haritaları oluşturulması ve diğer arazi çalışmalarında, araziden temin edilemeyecek veri varsa bu verilerin hangi kaynaklardan temin ve elde edileceğinin İdare'ye bildirilmesi gerektiğini ve erozyon risk haritalarının tamamıyla arazi verilerine dayandırılması gerektiğini" vurgulamıştır. Firma yetkilileri tarafından, iklim ve sediment ölçüm istasyonlarının Ağustos sonu veya Eylül başında kurulacağı belirtilmiştir. Proje Müdürü, izleme ve değerlendirme sistemi oluşturulmasıyla ilgili olarak, Piramit Firması yetkililerinin Proje Uygulayıcısı kurum ve birimlerle görüşmeleri gerektiğini, onların görüş ve önerilerinin alınması gerektiğini belirtmiş ve bu çalışmanın en kısa sürede gerçekleştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Gündemin 4. Maddesinde, Mikrohavza planlama çalışmalarıyla ilgili olarak (2012 yılında başlanılan dört mikrohavza final planları, veri tabanındaki eksiklikler, 2013 yılı programındaki altı mikrohavza planı, yapılan ve yapılacak faaliyetler ile çalışma takvimi) ODOPEM Firmasının sunumu gerçekleştirilmiştir. Firma yetkilileri, bir hafta içerisinde, Bayburt-Masat, Erzurum-Oltu ve İspir ile Artvin-Yusufeli mikro havzalarının planlarının İdare'ye teslim edileceğini belirtmişlerdir. Proje Müdürü, Planlama firması ile izleme ve değerlendirme firması arasında, iyi bir işbirliği ve koordinasyonun önemi üzerinde durarak, bu işbirliği ve koordinasyonun şimdiye kadar oluşturulması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca

hazırlanmakta olan veri tabanının, 13 mikro havza planının bitmesini beklemeksizin şu anda tam anlamıyla hazır ve kullanıma tümüyle açık olması gerektiğini belirtmiştir.

Gündemin 5. Maddesinde, Çığ Kontrol Faaliyetleri ile ilgili olarak yapılan çalışmalar ve çalışma takvimi ile ilgili olarak Çığ Danışmanı tarafından detaylı bir sunum gerçekleştirilmiştir. Sunumda, çığ önlem yapılarının yapılacağı 3 pilot alanın belirlendiği, bu alanlarda jeo-teknik etüt ve halihazır haritaların temin edildiği, bu yıl çığ önlem yapılarının projelendirme aşamasına geçileceğini ve 2014 yılında da yapıların inşaat ve yapım işlerinin gerçekleştirileceği belirtilmiştir.

Gündemin 6. Maddesinde, 2013 yılında uygulayıcı kurum ve birimler tarafından bugüne kadar gerçekleştirilen faaliyetler değerlendirilmiş ve bu bölümde, Proje Müdürü tarafından 2013 yılında gerçekleştirilen proje faaliyetleri hakkında bir sunum gerçekleştirilmiştir.

Gündemin 7.maddesinde, uygulayıcı kurum ve birimlerin 2014 yılı bütçe teklifleri görüşülmüş ve OGM Daire Başkanlıklarının 2014 yılı bütçelerine koymaları gereken rakamlar Proje Müdürü tarafından açıklanmıştır.

Gündemin 8. Maddesinde, diğer konular ve öneriler bölümünde, Proje Müdürü, oluşturulan proje web sayfasına, tüm kurum, birim ve firmaların yaptıkları çalışmalarla ilgili haber, resim vb. bilgileri göndermelerini ve firmaların arazi çalışmaları sırasında çekilen fotoğrafların arşivlenerek İdare'ye verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Gündemin son maddesinde, bir sonraki toplantının Kasım ayı başında, OGM Odun Dışı Ürün ve Hizmetler Dairesi Başkanlığı'nın ev sahipliğinde yapılması, toplantı tarihi ve yerinin daha sonra belirlenmesine karar verilmiştir.

b) 16 Temmuz 2013 tarihinde, Piramit Firması yetkilileriyle, kurulacak olan finansal ve fiziksel izleme sistemi ile ilgili görüşmeler yapılmıştır. Firma yetkilileri, bugüne kadar geldikleri aşama ile bundan sonra yapacakları çalışmaları bir sunum ile açıklamışlardır. İdare yetkilileri ve proje danışmanları da sistem ile ilgili olarak görüş ve önerilerini dile getirmişlerdir.

c) 18 Temmuz 2013 tarihinde, yapımı tamamlanan 4 mikrohavza planının (Masat, Oltu, İspir, Yusufeli) baskı formatlarını ve her bir mikrohavza planının İngilizce ve Türkçe olarak basılacak nüsha sayılarını belirlemek üzere, ODOPEM firması yetkilileriyle bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda, planların baskı formatları ve baskı adetleri belirlenmiştir.

d) Hazırlık çalışmaları başlatılan Bıçakçılar, Uzundere ve Camili mikrohavzalarının yapılacak işler haritaları, 19 Temmuz 2013 tarihinde yapılan toplantıda ODOPEM firması yetkilileri tarafından İdare yetkililerine sunulmuş ve idare yetkilileri ile proje danışmanlarının görüş ve önerileri alınmıştır.

e) Proje için hazırlanan ve yayım hayatına başlayan web sayfası ile ilgili olarak, mevcut eksikliklerin neler olduğu, bu eksikliklerin nasıl ve kimler tarafından giderileceği ve web sayfasının daha iyi bir duruma getirilmesi için neler yapılması gerektiği görüşülmüş ve yapılması gerekli çalışmalar belirlenmiştir.

Arazi Çalışmaları ve Seyahatler:

a) 30 Haziran-5 Temmuz 2013 tarihleri arasında Artvin-Borçka-Camili mikrohavzasında gerçekleştirilen bilgilendirme ve SOR-SAP-ÇÖZ çalışmalarına Danışman tarafından katılım sağlanmıştır.

b) 22-30 Haziran 2013 tarihleri arasında, mikrohavza planları tamamlanan Yusufeli, Oltu, Masat ve İspir mikrohavzalarında bulunan köylerde, mevcut durumun belirlenmesi amacıyla Piramit firması danışmanları ve proje ekibinin katılımlarıyla sosyo-ekonomik durum tespiti çalışmaları tamamlanmıştır.

c) 22-25 Temmuz 2013 tarihleri arasında, SOR-SAP-ÇÖZ çalışmaları tamamlanan Uzundere, Bıçakçılar ve Camili mikrohavzalarının yapılacak işler haritaları, Borçka, Yusufeli ve Erzurum'da taşra yetkililerine ve proje köylerine sunulmuş, anılanların görüş ve önerileri alınmıştır.

d) 20-30 Ağustos 2013 tarihleri arasında, Şavşat-Veliköy mikrohavzasında bulunan köylerde SOR-SAP-ÇÖZ çalışmaları başlatılmış ve tamamlanmıştır.

e) 14-15 Ağustos 2013 tarihlerinde, Bıçakçılar ve Uzundere mikrohavzalarında bulunan proje köylerinde, Piramit firması ve proje ekibince sosyo-ekonomik durum tespiti çalışması gerçekleştirilmiştir.

f) Bıçakçılar ve Uzundere mikrohavzalarında seçilen deneme alanlarında, 28-30 Ağustos ve 13-15 Eylül 2013 tarihlerinde Piramit firması danışmanlarınca toprak, bitki örtüsü, karbon ve erozyon örneklemeleri yapılmıştır.

g) Bayburt-Taht mikrohavzasında gerçekleştirilecek SOR-SAP-ÇÖZ çalışması 8-20 Eylül 2013 tarihleri arasında başlatılmıştır.

Mikrohavza Planlama Çalışmaları:

2012 yılında planlama çalışmaları başlatılan dört mikrohavzada (Yusufeli, Oltu, İspir, Masat) arazi ve büro çalışmaları sonuçlandırılarak, nihai planlar İdare'ye sunulma aşamasına getirilmiştir. Baskı formatları ve basım miktarları belirlenen planların en kısa sürede İdareye teslim edilmesi beklenmektedir. Söz konusu mikrohavzalarda 2013 yılında yapılacak faaliyetler ve proje detayları, ilgili kurumlara iletilmiş olup, arazi faaliyetleri başlatılmıştır. İhale süreçleri tamamlanan mikrohavzalarda özellikle toprak muhafaza tesis çalışmaları başlatılmış, ihalesiz olarak köy tüzel kişiliklerine veya orman kooperatiflerine verilen işler de sürdürülmektedir. Mikro havza planlama ile ilgili veri tabanı oluşturulmuş ve tüm planlama verileri veri tabanına girilmiştir. Ancak veri tabanının daha esnek ve sürdürülebilir olması için ilave geliştirme süreci devam etmekte ve 4 mikro havza final planlarıyla ilgili tüm bilgi, harita ve dokümanların veri tabanında yer almasından sonra, ihtiyaç duyulan son şekli veri tabanına verilecektir.

2013 yılında planları yapılacak olan, Erzurum-Uzundere ve Olur, Artvin-Bıçakçılar, Veliköy ve Camili ve Bayburt-Taht mikrohavzaları için arazi çalışmaları, 17 Haziran 2013 tarihinde başlatılmıştır. Bugüne kadar, Uzundere, Bıçakçılar, Veliköy ve Camili mikrohavzalarının SOR-SAP-ÇÖZ çalışmaları tamamlanmıştır. Bayburt-Taht mikrohavzasının SOR-SAP-ÇÖZ çalışması ise 9 Eylül 2013 tarihinde başlatılmış ve 20 Eylül 2013 tarihinde tamamlanmıştır.

İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları:

İzleme ve Değerlendirme Firması ve Danışmanlarından kaynaklanan sıkıntılar nedeniyle, izleme ve değerlendirme sistemi oluşturulması çalışmaları gecikmeyle başlatılmıştır. Danışman Firma'nın mevcut danışmanlarının değiştirilerek yerlerine yeni danışmanların alınmasından sonra süreç hızlandırılmış ve çalışmalar başlatılmıştır.

Mikrohavza planlama çalışmaları tamamlanan 4 mikrohavzada (Yusufeli, Oltu, İspir, Masat), örnekleme yoluyla seçilen köylerde, mevcut sosyo-ekonomik durum tespiti ile vejetasyon ve toprak erozyonu mevcut durum tespiti için arazi çalışmaları 29 Mayıs 2013 tarihinde başlatılmış ve tamamlanmıştır. Yine bu dört mikrohavzada, deneme alanlarında, toprak, bitki örtüsü, karbon ve erozyon örneklemelemleri de tamamlanmıştır. 2013 yılında planlama çalışmaları başlatılan Uzundere ve Bıçakçılar mikrohavzalarındaki proje köylerinde, sosyo-ekonomik durum tespiti çalışması da tamamlanmıştır. Ayrıca, Bıçakçılar ve Uzundere mikrohavzalarındaki deneme alanlarında, toprak, bitki örtüsü, karbon ve erozyon örneklemelemleri çalışmaları da tamamlanmak üzeredir. Veliköy, Taht ve Olur mikrohavzalarında, sosyo-ekonomik durum tespiti ve deneme alanlarında, toprak, bitki örtüsü, karbon ve erozyon örneklemelemleri, bu mikrohavzalarda proje köylerinin ve yapılacak işlerin belirlenmesinden sonra sürdürülecektir. Ayrıca, planlama çalışmaları tamamlanan bahse konu 4 mikrohavzada, mevcut durumun fotoğraf ve video kaydı ile görsel olarak ortaya konması için arazi çalışmaları 22 Haziran 2013 tarihinde başlatılarak tamamlanmıştır.

Eğitim Çalışmaları:

Kafkas Arısı ve Balı Eğitim ve Çalıştayı:

Artvin-Camili mikrohavzasında, 16-18 Ağustos 2013 tarihleri arasında Kafkas Arısı ve Balı Eğitim ve Çalıştayı, ilgili uzmanların tebliğ sunumları, grup çalışmaları ve arazi gezisiyle organize edilmiş ve tamamlanmıştır. Çalıştay tebliğleri ve tartışmalar, kitapçık haline getirilerek tüm ilgili kurum ve birimlere dağıtılacaktır.

İkinci Katılımcı Entegre Havza Yönetimi Eğitim ve Çalıştayı:

İkinci Katılımcı Entegre Havza Yönetimi Eğitim ve Çalıştayı'nın hazırlık çalışmaları başlatılmıştır. 2-6 Aralık 2013 tarihleri arasında Antalya'da yapılması planlanan Çalıştay'ın taslak programı hazırlanmıştır. Çalıştay organizasyonu ile ilgili ihale süreci devam etmektedir.

Yayın-Dokümantasyon:

25-29 Kasım 2012 tarihleri arasında Antalya'da düzenlenen Katılımcı Entegre Havza Yönetimi Eğitim ve Çalıştayı'nın tebliğleri ve tartışma, soru-cevap ve değerlendirme bölümlerini içeren Çalıştay kitapçığı bastırılarak ilgili kurum, birim ve katılımcılara gönderilmiştir.

Çığ Kontrol Faaliyetleri:

Çığ kontrol faaliyetleri kapsamında seçilen 3 pilot alanda (Erzurum-Tortum-Peynirli, İspir-Başyurt, Artvin-Yusufeli-Yaylalar) yapılacak çığ önleme yapılarının yerleri ve yapı tipleri belirlenmiştir.

Çığ önlem yapılarının tesis edileceği 3 pilot alanda, jeoteknik etüd çalışmaları ve hali hazır harita yaptırılması için ihale süreçleri tamamlanmış, sözleşmeler imzalanmış ve yer teslimi yapılmış ve neticede halihazır haritalar ve jeoteknik etüt raporu elde edilmiştir. Bundan sonraki süreçte, 3 pilot alanda yapılacak çığ önlem yapılarının projelendirilmesi için ihale süreci başlatılacaktır.

Pazar Araştırması ve Fizibilite Çalışması ile Korunan Alan Planları:

Tarım Reformu Genel Müdürlüğüne, "Pazar Araştırması ve Fizibilite Çalışması", Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne de "Milli Park ve Av-Yaban Hayatı Sahalarının Planlarında belirlenen alt uygulama projelerinin yaptırılması" için ihale süreçleri

ilgili Genel Müdürlüklerce başlatılmış, ihale süreçleriyle ilgili gerekli destek sağlanmıştır. Tarım Reformu Genel Müdürlüğüne, sözleşme imza aşamasına getirilmiştir.

Raporlar:

Her üç ayda bir olmak üzere, proje gelişmeleriyle ilgili olarak rapor hazırlanarak İdare'ye sunulmaktadır. Ayrıca, JICA'ya Proje Durum Raporu (PSR) hazırlanarak gönderilmektedir. Ocak-Haziran 2013 dönemini kapsayan altı aylık Proje Durum Raporu (PSR) hazırlanarak Temmuz ayı içerisinde JICA'ya gönderilmiştir.

Tüm bu hususların dışında ayrıca genel kapsamda yürütülen bazı faaliyetler aşağıda sıralanmıştır:

- 2014, 2015 ve 2016 yılı bütçe teklifleri hazırlanarak ilgili birimlere gönderilmiştir.
- Proje kapsamında yapılan ihalelerinin Şartname, Sözleşme ve diğer dokümanların hazırlanmasına destek verilmiştir.
- Hakediş ve ödeme belgelerinin hazırlanmasına katkıda bulunulmuştur.
- SOE ve Replenishment cetvel ve yazılarının hazırlanmasına destek verilmiştir.
- Proje ile ilgili resmi yazılar hazırlanması, toplantı gündemlerinin belirlenmesi, toplantıların organize edilmesi ve toplantı tutanaklarının hazırlanmasına aktif destek sağlanmıştır.
- Danışmanların hazırladığı raporlar incelenerek gözden geçirilmiş ve ilgili birimlere iletilmiş, danışmanlar arasında koordinasyon mekanizması işletilmeye başlanmıştır.
- Projenin merkez ve taşradaki proje birimleri tüm proje faaliyetleri ile ilgili olarak bilgilendirilmiş, bilgilendirme mekanizması oluşturulmuştur.
- Proje Koordinatörü ve Proje Müdürü ile gerekli görüldüğünde toplantılar yapılmakta, bir önceki dönem yapılanlar ve bundan sonra yapılacak çalışmalar planlanmakta ve değerlendirilmektedir.

3.2. ÇIĞ UZMANLARI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

Proje kapsamındaki çığdan korunma faaliyetleri Prof. Dr.İbrahim GÜRER ve Doç. Dr. Abdurrahim AYDIN tarafından yürütülmektedir. Raporlama dönemi içerisinde gerçekleşen aktiviteler aşağıda sunulmuştur.

* Halen devam etmekte olan 1/25000 ölçekli Çığ Risk haritalarının Hazırlanmasında altlık olarak kullanılan arazi etütleri kapsamında 7-12 Temmuz 2013 tarihleri arasında Artvin Orman Bölge Müdürlüğü'nde gerekli protokol ziyaretleri yapıldıktan sonra ve arazide kullanılacak harita paftaları temin edildikten sonra ekip halinde araziye çıkılmıştır.

Bu etüt kapsamında sırasıyla,

8 Temmuz 2013'de Artvin/Merkez/Kafkasör çevresine inen çığ alanlarını,

9 Temmuz 2013'de Murgul ve çevresinde üst kotlardaki çığ patikaları (Eğrisu ve Şoval Derelerinden Budiyet Mahallesinin üst kotlarına inen çığlar, Görehor Yaylası'ndan ve Durçay Yaylası'ndan Karadere ve kolları üzerinden Satıp Deresine Doğudan Batı istikametine inen çığ güzergahları vd),

10 Temmuz 2013'de Artvin-Borçka üzerinden Camili yöresine giderken yol üzerinde daha önceden etüdü yapılan Cankurtaran Mevkii'ndeki çığ rotaları ve Efeler Köyü ve vadisi çığları,

11 Temmuz 2013'de Hatila Vadisi Milli Parkı içerisinde bulunan 7 çığ patikası

12 Temmuz 2013'de Saçınka Orman İşletme Şefliği sınırları içerisinde kalan 4 adet çığ patikası incelenmiş, fotoğraflanmış, 1/25000 ölçekli memleket haritalarına işlenmiş ve sayısallaştırılmıştır.

* OGM'nin önerisiyle, 19-24 Ağustos 2013 tarihleri arasında, Tortum-Uzundere-Yusufeli-Şavşat ilçelerinin daha önce arazi çalışması yapılmayan alt havzalarında Çığ Tehlike Haritaları Arazi Çalışması ve haritalama çalışmalarına devam edilmiştir.

Bu etüt kapsamında sırasıyla,

20 Ağustos 2013'de Erzurum Tortum Uzundere, Uzundere Yayla köyü Yolu, Yayla Mah, Çamurlu mevkii, Karadağ'ın sırtı Pireli yatağı olmak üzere, yaklaşık 3 km' lik orman yolu üzerinde toplam 11 adet çığ patikası,

21 Ağustos 2013'de Erzurum Uzundere Cevizli Köyü Akdağ yaylası, Kar Gediği (Arap Gediği), Kible Tepe, Toparün Tepe, Pusulu (Pusula) yaylası yolu Ergiler mevkii ve Ulubağ Köyü civarındaki çığ güzergahları,

22.08.2013'de Yusufeli Kılıçkaya Köyü, Köy Mezrası, Alanbaşı Festival Alanı çığ rotaları,

23.08.2013'de Şavşat Ziyaret Mevki, Kireçli Mezra, Kireçli Yayla, Napota tepesi, Çamlıca Mezrası (Avcala tepe) ve Naboslo bogazı çığ rotaları,

24.08.2014'de Şavşat Ardahan güzergahında Yavuzköy ve Moryol Kışlasındaki çığ güzergahları GPS Koordinatları ve Yüksekliği verilen gözlem noktalarından incelenmiş, fotoğraflanmış, 1/25000 ölçekli memleket haritalarına işlenmiş ve sayısallaştırılmıştır.

Arazi etütleri sırasında bilgi kaynakları, “kalıcı kar örtüsünün Aralık-Nisan dönemini kapladığı, ancak son dört yılda genelde bahar mevsiminde Cemreler düştükten sonra (Mart ayının 20'sinden sonra) zeminin yumuşadığı ve tüm kar örtüsünün aktığı (Tam Çığ)” hususlarını belirtmişlerdir.

* Bu dönemde bürodaki haritalama amaçlı çalışmalar sırasıyla;

- Toplam 21 adet 1/25000 ölçekli paftada çığ başlama bölgesi belirleme algoritması kullanarak çığ başlama bölgeleri belirlenmiş, düzenlenmiş ve ELBA+ yazılımı ile simülasyonu yapılarak adı geçen paftalar için çığ tehlike haritaları üretilmiştir.

- Başlangıç bölgesinde yapılan kodlamadan sonra bu kesimlerdeki farklı karakterdeki sınırlar tespit edilmiş ve gerektiği yerlerde yeniden başlangıç bölgeleri belirlenmiştir.

- "Elba + çığ simülasyon model" için gerekli altlıklar hazırlanmış ve uygulanmıştır.

- Model çıktılarının vektör haline dönüştürülerek 1/25.000 ölçekli sayısal haritaların kullanılabilir hale getirilmesi çalışması devam etmektedir.

* Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü'nün 02-05 Eylül 2013 tarihleri arasında Trabzon-Uzungöl'de gerçekleştirdiği "Çığ Kontrol Projeleri" isimli hizmet içi eğitim programı kapsamında Prof. Dr. İbrahim Gürer tarafından "Çığ Tehlike Haritalarının Hazırlanması" ve "Kar Hidrolojisi" isimli iki bildiri, Doç. Dr. Abdurrahim Aydın tarafından "Çığ Kontrolünde Simülasyonun Yeri ve Önemi", "Potansiyel Çığ Başlama Bölgelerine Bağlı olarak Ağaçlandırma Alanlarının CBS tabanlı olarak Belirlenmesi" ve "Yaylaönü Çığ Kontrol Projesi tanıtımı" isimli üç bildiri sunulmuştur.

* Çığ uzmanlarının çalışmaları çerçevesinde, Temmuz 2013'de kar ve çığ ölçüm aletlerinin mümkünse yerel piyasadan sağlanması amacıyla gerekli bilgi toplanmış ve yerel üreticiler belirlenmiştir. Ayrıca danışman tarafından hazırlanmakta olan kar ve çığ rasat formlarına ve bilgi anketlerine OGM ile birlikte son şekli verilmiştir.

4. Sonraki Dönemde Gerçekleştirilmesi Planlanan Faaliyetler

-Yapılacak çalışmalardan en önemlisi, kapasite geliştirme faaliyetleri için genel bir çerçevenin oluşturulmasıdır. Literatür taramasına başlanılmış ve bu konudaki yabancı yayınlar da incelenmektedir. Rapor yazım aşamasına en kısa sürede başlanacak ve tahminen 2-3 ay içerisinde rapor tamamlanarak İdare'ye sunulacaktır.

-Kasım-Aralık 2013 tarihlerinde, Proje Yönlendirme Komitesinin ikinci toplantısı organize edilecektir.

-Proje Uygulama Komitesinin 6. Toplantısı, Kasım ay'ı içerisinde organize edilecek ve belirli aralıklarla Komite Toplantıları sürdürülecektir.

-Katılımcı Entegre Havza Yönetimi Eğitim ve Çalıştayı'nın ikincisi 2-6 Aralık 2013 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleştirilecektir.

-Arazi gezisi broşürü ve Posterleri bastırılarak dağıtılacaktır.

-Projenin tanıtımı amacıyla çeşitli promosyon malzemelerinin satın alınması için ihale süreci başlatılacak ve satın alınan malzemeler dağıtılacaktır.

-Danışmanın iş tanımında belirtilen diğer çalışmalar ve İdare'nin vereceği benzer görevler yerine getirilecektir.

Çığ uzmanlarının çalışmalara çevresinde ise, öncelikle gidilemeyen vadilerin haritalama amaçlı arazi etütlerinin tamamlanması planlanmaktadır. Bu planlama OGM önerileri ile modifiye edilebilecek olup, örneğin Nisan 2013 üçüncü haftasında yapılması planlanan ancak gerçekleştirilemeyen "GIS ve Elba +" eğitiminin mümkünse hem katılımcılar hem de eğitimi verecek kişiler için en uygun zaman olan Ocak 2014'te verilmesi yeniden gündeme alınabilir.

Haritalama çalışmaları ve jeoteknik etüdü geçen dönem ortasında yapılan Çığ önlem yapılarının planlanan alanlarının projelerinin bu dönemde tamamlanması hedeflenmektedir.

Proje dönemi ve daha sonrasında, proje alanındaki ilgili paydaşlarla çok yakın bir işbirliği içerisinde çalışma planlandığından, çığ konusundaki bilgi ve ana sorumlulukların paylaşımı bağlamında çığ ile ilgili kuruluşlara yazı gönderilerek, bir sorumlunun görevlendirilmesi ve isminin belirlenmesi talep edilecek ve bugüne kadar yapılan çalışmalar ve bundan sonra yapılacak çığ çalışmaları ile ilgili olarak ilgili kurumlara belli aralıklarla bilgi verilmesi planlanmaktadır.

agrin

Danışmanlık Ltd. Şti.

Bestekar Sok. 30/3 Kavaklıdere
06680 Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 417 48 49 - 425 86 64

Faks: +90 (312) 417 98 21

www.agrin-consult.com

info@agrin-consult.com

